

Kako mogu tražiti naknadu ili drugu vrstu obeštećenja/zadovoljštine od počinitelja u sudskom postupku (kaznenom postupku) i kome trebam uputiti takav zahtjev?

Kad je riječ o kaznenom postupku, žrtva u prvom redu može podnijeti imovinskopravni zahtjev za naknadu štete ili gubitka prouzročenog kaznenim djelom tijekom sudskog postupka, i to nakon što je iznesena optužnica. Taj se zahtjev može odnositi na naknadu, povrat predmeta ili plaćanje novčanog iznosa. Žrtva može taj zahtjev podnijeti prvostupanjskom sudu najkasnije u onoj fazi postupka u kojoj se ona prvi put može pojaviti. Sud obavješćuje žrtvu o tim fazama postupka. Ako žrtva to ne učini, kasnije se neće prihvatiti nikakvo objašnjenje za taj propust.

Imovinskopravni zahtjev ima formalne elemente navedene i propisane u zakonu. U njemu se moraju navesti optužena osoba protiv koje žrtva podnosi imovinskopravni zahtjev, izričit prijedlog sudu u pogledu kojeg će donijeti presudu, konkretno traženi iznos ili količina, pravo na kojem se imovinskopravni zahtjev temelji, činjenice koje potkrjepljuju pravo koje se želi ostvariti te zahtjev za donošenje presude, kao i način i mjesto izvršenja u slučaju da sud odluči o meritumu imovinskopravnog zahtjeva.

Osim toga, žrtva može izjaviti da namjerava podnijeti imovinskopravni zahtjev čak i prije podizanja optužnice, odnosno prije sudske faze kaznenog postupka. Ako je podignuta optužnica, ured javnog tužitelja šalje izjavu žrtve sudu.

Sud odlučuje o meritumu navedenog imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku ili, ako to nije moguće zbog razloga navedenih u zakonu, upućuje imovinskopravne zahtjeve na namiru na neki drugi zakonski način, zbog čega se taj zahtjev ne može izvršiti u kaznenom postupku.

U kojem trenutku kaznenog postupka trebam predložiti svoj zahtjev?

Imovinskopravni zahtjev može se podnijeti nakon što je podignuta optužnica, ali namjera podnošenja zahtjeva može se izjaviti i prije podizanja optužnice, u fazi istrage.

Što mogu zatražiti u zahtjevu i što u njemu treba biti navedeno (ukupan iznos i/ili pojedinačni gubici, izgubljena dobit i kamate)?

U Zakonu o kaznenom postupku navedeni su bitni elementi imovinskopravnog zahtjeva i nisu propisani nikakvi posebni formalni uvjeti.

Kad je riječ o njegovu meritumu, zahtjev se može odnositi na naknadu, povrat predmeta ili plaćanje novčanog iznosa. U imovinskopravnom zahtjevu mora biti navedena optužena osoba protiv koje se zahtjev podnosi te se u podnesak mora uvrstiti izričit prijedlog sudu da donese presudu. Podnesak mora uključivati traženi iznos ili količinu. U tom se podnesku može iznijeti zahtjev za naknadu u skladu s građanskim pravom za štetu koju je oštećena osoba pretrpjela kao izravnu posljedicu kaznenog djela. Osim smanjenja vrijednosti imovine, ta šteta može uključivati gubitak prihoda i kamatu na zahtijevani iznos. Osim toga, u imovinskopravnom zahtjevu moraju se navesti pravo koje oštećena osoba želi ostvariti i pravna osnova za zahtjev.

Ako imovinskopravni zahtjev ne sadržava prethodno navedena tri najvažnija elementa potrebna za odlučivanje u predmetu (navođenje optužene osobe, izričit prijedlog i pravo koje se želi ostvariti), sud upućuje zahtjev na namiru na neki drugi zakonski način odmah po utvrđivanju tih nedostataka.

Isto tako, izostanak drugih elemenata imovinskopravnog zahtjeva (činjenice koje potkrjepljuju zahtjev i pravo koje se želi ostvariti, navođenje načina i mjesta plaćanja) isto tako dovodi do istih posljedica, pri čemu je razlika ta da će sud uputiti zahtjev na namiru na drugi način tek u svojoj konačnoj odluci, a ne odmah po utvrđivanju nedostataka.

Postoji li poseban obrazac za takve zahtjeve?

U zakonodavstvu nije predviđen obrazac za takve zahtjeve.

Koje dokaze trebam predložiti u prilog zahtjevu?

U zakonodavstvu nije navedeno koje dokaze treba predložiti u prilog zahtjevu. Kada sud odlučuje i izvršava imovinskopravni zahtjev, spis predmeta uzima se u obzir po službenoj dužnosti, bez obzira na to je li dokaze dostavila oštećena osoba ili su pribavljeni iz drugog izvora. Dokazna snaga dokaza nije određena zakonom te se u kaznenom postupku mogu slobodno upotrijebiti svi dokazi utvrđeni zakonom.

Stoga zakonom nije propisano koji se dokazi moraju iznijeti u prilog imovinskopravnom zahtjevu, osim što je obvezno iznijeti činjenice kojima se potkrepljuje imovinskopravni zahtjev.

Podliježe li moj zahtjev plaćanju sudskih ili drugih pristojbi?

Ako oštećena osoba podnese imovinskopravni zahtjev tijekom kaznenog postupka, na toj osnovi treba platiti samo pristojbu za taj zahtjev i žalbu. Međutim, u tim slučajevima žrtva ima pravo na poništenje biljega, čime je izuzeta od prethodnog plaćanja pristojbe.

Pristojba se u načelu izračunava na temelju vrijednosti predmeta imovinskopravnog zahtjeva u trenutku kad je postupak pokrenut. Pristojba iznosi 6 % osnovice za izračun, ali najmanje 15 000 HUF i najviše 1 500 000 HUF.

Mogu li prije i/ili tijekom postupka dobiti pravnu pomoć? Mogu li dobiti pravnu pomoć ako ne živim u državi u kojoj se vodi postupak?

Žrtva ima pravo na to da je sud, ured javnog tužitelja i istražno tijelo obavijeste o njezinim pravima i obvezama. Ako je, osim toga, potreban savjet odvjetnika specijaliziranog za pravnu pomoć ili je potrebno sastaviti podnesak (prijedlog, zahtjev, prijava, prijedlog za pokretanje kaznenog progona itd.) kako bi se pokrenuo postupak za ispravak štete prouzročene kaznenim djelom ili narušenih prava ili interesa koji proizlaze iz počinjenoga kaznenog djela, država će na zahtjev osigurati odvjetnika specijaliziranog za pravnu pomoć ili pravne usluge. Troškove tih usluga umjesto žrtve snosi država ako mjesečni neto raspoloživi dohodak žrtve nije veći od minimalne mirovine i ako nema sredstava ili ako bi upotreba tih sredstava bila nerazmjerna koristima koje bi se mogle ostvariti pravnim uslugama. Prava žrtve ne ovise o državljanstvu ili boravištu.

U kojim će slučajevima kazneni sud odbaciti moj zahtjev ili odbiti odlučivati o mojem zahtjevu protiv počinitelja?

Sud odbija odlučivati o izvršenju imovinskopravnog zahtjeva tijekom kaznenog postupka upućivanjem zahtjeva na namiru na drugi zakoniti način u slučajevima predviđenima zakonom, kako je navedeno u nastavku. U takvim slučajevima zahtjev žrtve ne može se izvršiti u kaznenom postupku, nego samo u građanskom postupku. Sud upućuje imovinskopravni zahtjev na namiru na drugi zakoniti način u slučajevima u kojima odgovornost optužene osobe na temelju kaznenog prava ili za blaže kazneno djelo nije utvrđena jer je postupak prekinut ili je optuženik oslobođen krivnje. Isto će se dogoditi ako je izvršenje imovinskopravnog zahtjeva isključeno zakonom ili ako zahtjev nije podnesen u roku. Ako je određeno kazneno djelo protiv imovine počinjeno protiv nekretnine, a žrtva je kao mjeru predostrožnosti zatražila i da se ta imovina isprazni, o istodobno podnesenom imovinskopravnom zahtjevu ne može se odlučivati u kaznenom postupku. Isto tako, imovinskopravni zahtjev ne može se izvršiti u kaznenom postupku ako postoji prepreka na temelju građanskog parničnog prava. Do takve prepreke može doći ako žrtva podnese obrazloženi prijedlog za izuzeće suca ili suda utvrđenog na temelju Zakona o parničnom

postupku, koji, međutim, nije naveden u Zakonu o kaznenom postupku. Isto se primjenjuje ako su u drugom postupku koji se temelji na istim činjenicama i pravnoj osnovi pravne posljedice podnošenja tužbe proizvele pravne učinke ili je donesena pravomoćna presuda, ili ako žrtva ili optužena osoba nema pravnu sposobnost u parničnom postupku. Imovinskopravni zahtjevi koji nisu izvršivi na sudu ne mogu se izvršiti ni u kaznenom postupku. Ako osoba koja podnosi imovinskopravni zahtjev nije žrtva na temelju kaznenog postupnog prava, ne može ostvariti svoj zahtjev u kaznenom postupku. U kaznenom postupku ne može se odlučiti ni o nagodbi koju su u parničnom postupku postigli žrtva i optužena osoba. Nadalje, ne može se odlučivati o meritumu imovinskopravnog zahtjeva ako bi se time znatno produljilo trajanje kaznenog postupka ili ako ga bilo koje druge okolnosti isključuju. U kaznenom postupku ne može se odlučiti ni o imovinskopravnom zahtjevu koji ne ispunjuje uvjete, zbog čega će sud takve imovinskopravne zahtjeve uputiti na namiru drugim zakonitim sredstvima.

Mogu li se žaliti protiv odluke ili tražiti drugu vrstu obeštećenja/zadovoljštine?

Protiv odluke o upućivanju imovinskopravnog zahtjeva na drugo sredstvo namire ne može se podnijeti žalba.

Namira imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku može se olakšati nizom drugih oblika naknade. Njihova je zajednička značajka ta da se u tim slučajevima ne provodi izvršenje zahtjeva žrtve na temelju građanskog prava, već ured javnog tužitelja u nekim slučajevima može naložiti da optužena osoba namiri imovinskopravni zahtjev uz suglasnost te osobe, a taj postupak može dovesti do blaže kazne ili prekida kaznenog postupka. Sve su te mjere obuhvaćene diskrecijskim ovlastima ureda javnog tužitelja, iako žrtva ima pravo podnijeti zahtjev za donošenje takvih odluka. One uključuju obustavu postupka kako bi se provelo mirenje, uvjetnu obustavu po nalogu tužitelja ili sporazum ili nagodbu između optužene osobe i ureda javnog tužitelja. To ne znači da zbog toga žrtva ne može izvršiti svoj zahtjev uz izravnu državnu prisilu, ali optužena osoba može biti znatno motiviranija da dobrovoljno namiri zahtjev žrtve.

Ako mi sud dosudi naknadu štete, na koji način mogu osigurati izvršenje presude i kakvu pomoć pri tome mogu dobiti?

Kako bi osigurala imovinskopravni zahtjev, žrtva može podnijeti prijedlog da se kao mjera opreza zaplijeni imovina ili sredstva optužene osobe koja bi trebala pripasti žrtvi čak i prije donošenja odluke o tom imovinskopravnom zahtjevu u kaznenom postupku. To je moguće učiniti čak i prije podizanja optužnice, ako je žrtva izjavila da namjerava iznijeti imovinskopravni zahtjev i ako ta izjava sadržava formalne elemente imovinskopravnog zahtjeva. U takvim slučajevima sud može naložiti mjeru zapljene iz opreza, a u slučajevima gdje su kašnjenja neprihvatljiva ured javnog tužitelja ili istražno tijelo može naložiti mjeru privremene zapljene.

Na prijedlog žrtve koja je podnijela zahtjev za izvršenje sud izdaje nalog za izvršenje nakon što je imovinskopravni zahtjev potvrđen u pravomoćnoj odluci. Ako se nalog za izvršenje ne može još izdati kako bi se namirio zahtjev, ali žrtva koja je podnijela zahtjev za izvršenje predviđa rizik da se zahtjev možda neće moći izvršiti kasnije, sud može osigurati zatražena financijska sredstva ili zaplijeniti određene predmete na zahtjev žrtve u obliku mjere opreza.

Posljednji put ažurirano: 11/03/2019

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevod je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.